

Statsrådene Tonje Brenna og Ola Borten Moe
Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 20.12.2021

Unge funksjonshemmedes krav til statsbudsjettet 2023

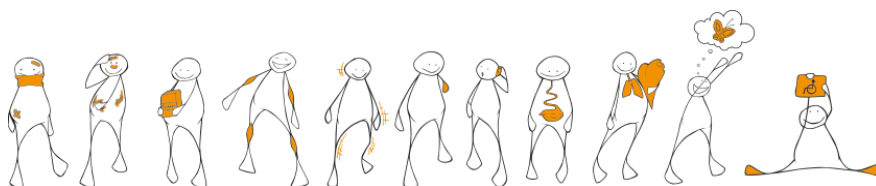
Unge funksjonshemmede leverer med dette våre krav til statsbudsjettet for 2023 på Kunnskapsdepartementets områder.

1. Universell utforming av skole og utdanning

Et universelt utformet utdanningsløp er et av de aller viktigste tiltakene for å få flere funksjonshemmede i jobb. Effekten av utdanning på deltakelse i arbeidslivet er dobbelt så stor for funksjonshemmede, sammenlignet med resten av befolkningen. Universell utforming er en viktig forutsetning for at funksjonshemmede skal kunne fullføre utdanning på lik linje med andre. I Hurdalsplattformen skriver regjeringen at de vil gjennomføre «Veikart for universelt utformet nærscole» innen 2030. Dette er vi svært positive til, og forventer å se prioriteringer i statsbudsjettet for 2023 som samsvarer med denne satsningen.

Grunnskolen

Først og fremst er det behov for øremerkede midler for å gjennomføre det eksisterende veikartet for universelt utformet nærscole. Veikartet er et godt og konkret verktøy for å universelt utforme alle landets grunnskoler innen 2030. Det eneste som mangler for å få gjennomført dette er tydelig statlig styring og øremerkede midler.

Videregående skoler

Videre bør det bevilges midler til å sette i gang et tilsvarende veikart for videregående skole. Fullføring av videregående utdanning er helt avgjørende for å kunne få en jobb. Hele 2 av 3 med fysisk funksjonsnedsettelse fullfører ikke videregående utdanning, og er dermed ikke kvalifisert til høyere utdanning. En viktig årsak til dette er manglende universell utforming. I Meld. St. 21 (2020-2021) ble det pekt på at det mangler kunnskap om status for tilgjengelighet i videregående skoler, men at det er grunn til å anta at dette er et problem. Vi mener det er på tide å skaffe denne oversikten, og sette i gang arbeidet med å utbedre skolene.

Universitet og høyskoler

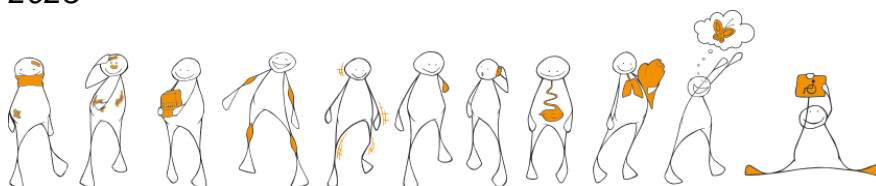
I tillegg forventer vi å se en tydelig satsing på universell utforming innen høyere utdanning. Forskning viser at mange studenter med funksjonsnedsettelser faller fra i høyere utdanning, blant annet på grunn av manglende universell utforming. Likevel mangler det kunnskap på nasjonalt nivå om status for universell utforming i universitets- og høyskolesektoren. Det er behov for at staten tar et tydelig pådriveransvar for universell utforming i høyere utdanning. I dag er det Universell, som er administrativt underlagt NTNU, som har denne rollen. De gjør et svært viktig og godt arbeid, men har svært få ressurser sammenlignet med de store oppgavene de skal gjennomføre.

Folkehøyskoler

Det er også på høy tid å forbedre tilgjengeligheten på landets folkehøyskoler. I 2019 gjennomførte Unge funksjonshemmede en kartlegging som viste at folkehøyskolene har en lang vei å gå når det kommer til universell utforming. I dag har unge med funksjonsnedsettelser og kronisk sykdom langt færre alternativer til valg av folkehøyskoler enn sine jevnaldrende, blant annet på grunn av manglende tilgjengelighet. Vi mener det bør være den enkeltes interesser, og ikke tilgjengelighet, som avgjør valg av folkehøyskole. Det er avgjørende at denne saken tas videre for å forebygge en diskriminerende praksis.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen om å:

- *Følge opp veikart universell utformet nærscole, og bevilge 500 millioner i øremerkede stimuleringsmidler til kartlegging av status, planlegging og aktuelle tiltak i 2023*

- *Bevilge øremerkede midler til å utarbeide et tilsvarende veikart for videregående skoler*
- *Bevilge øremerkede midler til en nasjonal kartlegging og utbedring av universell utforming i høyere utdanning, som dekker både fysiske, pedagogiske, digitale, organisatoriske og psykososiale forhold*
- *Øke bevilgningen til Universell som nasjonal pådriver for universell utforming i universitets- og høyskolesektoren*
- *Endre tilskuddsordningen til folkehøgskolene slik at skolene kan søke om investeringstilskudd til særskilte ekstrakostnader for å oppfylle krav om universell utforming*

2. Oppfølging av ny opplæringslov

Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven ble sendt på høring høsten 2021, og regjeringen tar sikte på å legge frem et lovforslag om ny opplæringslov for Stortinget våren 2023. Selv om ny lov tidligst vil tre i kraft skoleåret 2023-2024 mener vi det er behov for å styrke skolene i arbeidet som allerede gjøres slik at de er bedre rustet til å iverksette endringene som følge av ny opplæringslov. Unge funksjonshemmede er særlig fornøyd med at det foreslås at individuelt tilrettelagt opplæring (spesialundervisning) skal gis av kvalifisert personale. I dag er det alt for mange elever som mottar individuelt tilrettelagt opplæring fra ufaglærte assistenter. Konsekvensen er at disse elevene møter lave forventninger, får dårligere faglig utbytte, og ikke får den tilretteleggingen de trenger. Unge funksjonshemmede mener derfor at det allerede fra 2023 må bevilges midler til utdanning av flere lærere innen spesialpedagogikk.

For å kunne følge opp elever med tilretteleggingsbehov og behov for individuelt tilrettelagt opplæring vil det være nødvendig å styrke rammene til Statped og pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). PPT gjør i dag en svært viktig jobb når det kommer til å styrke den spesialpedagogiske oppfølgingen i skolen, men har begrensede ressurser som ikke står i forhold til jobben de skal gjøre. Det er også bred politisk enighet om at PPT sin rolle skal utvides, samt at PPT skal jobbe mer systemrettet. Den samme intensjonen ligger i forslaget til ny opplæringslov. Det er liten tvil om at dette vil føre til økt ressursbehov i PPT. Videre skal Statped tilby spesialpedagogisk støtte, samt bidra inn i det planlagte kompetanseløftet i skoler og PPT over hele landet. Det vil ta tid å bygge opp den spesialpedagogiske kompetansen i kommunene, og noen grupper vil

fortsatt være avhengig av spesialiserte tjenester. For at Statped skal kunne fortsette å både gi et godt spesialisert tilbud og bidra til opplæring lokalt trengs det friske midler.

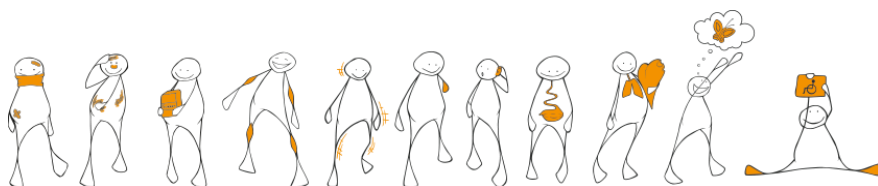
Unge funksjonshemmede ber regjeringen prioritere utdanning av flere lærere innen spesialpedagogikk for å kunne ivareta elever med tilretteleggingsbehov eller behov for individuelt tilrettelagt opplæring med de kravene til kompetanse som foreligger i forslaget om ny opplæringslov.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen styrke rammen til Statped med 50 millioner kroner, samt styrke PPT med øremerkede midler tilsvarende 100 årsverk.

3. Koronapandemien og elever med individuelt tilrettelagt opplæring (spesialundervisning)

Koronapandemien har gått spesielt hardt ut over elever med funksjonsnedsettelse. Veldig mange elever som mottar individuelt tilrettelagt opplæring, har mistet eller fått redusert tilbudet sitt under pandemien. Konsekvensene er store, med tanke på både mestringsfølelse, læringsutbytte og psykisk helse. En viktig grunn til at mange har mistet tilbudet sitt er ressursmangel. Unge funksjonshemmede er bekymret for at skolene ikke kompenseres tilstrekkelig for inntektstapet og utgiftsøkningene de har fått under pandemien. I flere kommuner har skolebudsjettene blitt kuttet de siste årene. Vi vet at elever med behov for tilrettelegging er de som blir rammet hardest når det kuttes i skolebudsjettene.

Det er viktig å unngå at koronapandemien får langsiktige konsekvenser for elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring. Selv om pandemien skulle være overstått i løpet av 2022 vil det være store ettervirkninger inn i 2023, som må adresseres. Mange elever har fått et større tilretteleggingsbehov det siste året på grunn av tapt progresjon, isolasjon, og forverret funksjonsnivå. Det er derfor viktig at skolene tilføres flere midler og kompenseres tilstrekkelig, slik at de har de ressursene som trengs for å følge opp dem som trenger det mest. I tillegg bør det bevilges ekstra midler til å styrke den individuelt tilrettede opplæringen ute i skolene. Samtidig har enkelte elever med funksjonsnedsettelse opplevd å endelig få den tilretteleggingen de trenger, spesielt med tanke på hjemmeundervisning. I etterkant av pandemien vil det derfor være viktig å se helheten slik at elever som har godt utbytte av hjemmeundervisning kan fortsette å få den tilretteleggingen.

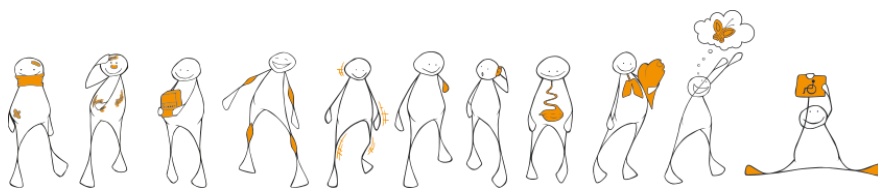
Unge funksjonshemmede ber regjeringen tilføre skolene tilstrekkelige midler sett i lys av koronapandemien, og få på plass øremerkede midler til skolene for å gi individuelt tilrettelagt opplæring til alle som trenger det.

4. Grunntilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner

De siste årene har Unge funksjonshemmede mottatt støtte over kap. 225, post 75 i statsbudsjettet, over grunntilskuddet til hovedorganisasjonene for funksjonshemmede. Ved bruk av midlene har vi blant annet kunne starte opp et svært verdifullt utdanningsnettverk for våre medlemsorganisasjoner, gjennomført holdningsendrende kampanjer som har nådd ut til en bred målgruppe, og synliggjort behovene til elever som mottar individuelt tilrettelagt opplæring under koronapandemien.

I budsjettproposisjonen for 2021 ble det varslet at det skulle stilles tydeligere krav til mottakere av grunntilskudd. Videre står det i budsjettproposisjonen for 2022 at departementet vil vurdere innretningen av grunntilskuddet. Unge funksjonshemmede mener det er positivt at tilskuddsordningen gjennomgås, men vil fraråde departementet å innføre strengere føringer på hvordan midlene skal brukes. Utgangspunktet for omleggingen av tilskuddsordningen i 2018 var å sikre en støtte til funksjonshemmedes organisasjoner som var ubyråkratisk og innebar liten grad av detaljkontroll og – rapportering. Vi opplever å bli møtt med en forventning fra Utdanningsdirektoratet om at tilskuddsmidlene skal gå til midlertidige, prosjektbaserte tiltak, og ikke inngå som en reell grunnstøtte til vårt langsiktige arbeid på utdanningsfeltet. Unge funksjonshemmede mener organisasjonene bør gis større grad av frihet til å selv definere utformingen og bruken av grunntilskuddet, og at det tydeliggjøres at midlene gis for å støtte organisasjonenes ordinære drift på utdanningsfeltet.

Gjennom vårt arbeid på utdanningsfeltet bidrar vi til å synliggjøre en utsatt elevgruppe som er overrepresentert på frafallsstatistikken. Unge funksjonshemmedes innsats er et viktig supplement til innsatser i stat og kommune for å sikre et mer inkluderende utdanningssystem. Støtten vi har mottatt så langt gjennom grunntilskuddet har vært et viktig bidrag til dette, og har gjort at vi kan drive viktig kunnskapsutvikling og kompetanseheving, både på det spesialpedagogiske området og i ordinær undervisning. Vi håper og forventer derfor at vi fortsatt vil få støtte til vårt viktige arbeid gjennom grunntilskuddet også i 2023 og i årene fremover.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen videreføre støtten til Unge funksjonshemmede over kap. 225 post 75. Vi ber videre om at det tydeliggjøres at grunntilskuddets formål er å støtte organisasjonenes ordinære drift på utdanningsfeltet, og ikke midlertidige prosjektbaserte tiltak.

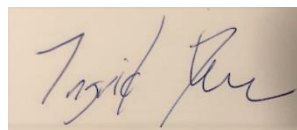
Anmodning om møte

Unge funksjonshemmede ber med dette om et møte med politisk ledelse i departementet for å gjennomgå våre krav til statsbudsjettet for 2023.

Med vennlig hilsen,

Ingvild Østli
Generalsekretær
Unge funksjonshemmede

Ingrid Thunem
Påtroppende styreleder
Unge funksjonshemmede

Kopi: Kulturdepartementet v/Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen

